នៅចំពោះមុខអង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូង
អង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញក្នុងតុលាការកម្ពុជា

ឯកសារបកប្រែ
TRANSLATION/TRADUCTION
ថ្ងៃ ខែ ឆ្នាំ (Date): 13-Jun-2011, 15:00
CMS/CFO: Uch Arun

ព័ត៌មានពិស្តារអំពីការដាក់ឯកសារ

សំណុំរឿងលេខ: ០០២/១៩-០៩-២០០៧-អ.វ.ត.ក/អ.ជ.ស.ដ

ភាគីដាក់ឯកសារ: ក្រុមមេធាវីការពារក្តីរបស់លោក នួន ជា

ដាក់ជូន: អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូង

ភាសាដើម: អង់គ្លេស

កាលបរិច្ឆេទឯកសារ: ថ្ងៃទី ០៣ ខែ មិថុនា ឆ្នាំ ២០១១

ចំណាត់ថ្នាក់ឯកសារ

ចំណាត់ថ្នាក់ឯកសារ ស្នើឡើងដោយភាគីដាក់ឯកសារ: សាធារណៈ

ចំណាត់ថ្នាក់ឯកសារដោយ កសចស ឬ អង្គជំនុំជម្រះ **សាធារណៈ/Public**

ពិនិត្យឡើងវិញចំពោះឯកសារចំណាត់ថ្នាក់បណ្តោះអាសន្ន:

ឈ្មោះមន្ត្រីកត់ត្រា:

ហត្ថលេខា:

សំណើរលើកទីពីរសុំឲ្យបំពេញកិច្ចស៊ើបសួរ ដោយអនុលោមតាមវិធាន ៣៥

ដាក់ដោយ៖

ក្រុមមេធាវីរបស់លោក នួន ជា៖

លោក Michiel PESTMAN

លោក Victor KOPPE

លោក Andrew IANUZZI

លោក Jasper PAUW

កញ្ញា Annebrecht VOSSENBERG

កញ្ញា Alejandra CHAPA (កម្មសិក្សាការីច្បាប់)

ផ្ញើជូន៖

សហព្រះរាជអាជ្ញា៖

លោកស្រី ជា លាង

លោក Andrew CAYLEY

ក្រុមមេធាវីការពារក្តីទាំងអស់

I. សេចក្តីផ្តើម

១. អនុលោមតាមវិធាន ២១ និងវិធាន ៣៥ នៃវិធានផ្ទៃក្នុងរបស់ អ.វ.ត.ក ("វិធាន") មេធាវីការពារក្តីរបស់ជនជាប់ចោទ នួន ជា ("មេធាវីការពារក្តី") សូមដាក់សំណើសុំឱ្យបំពេញកិច្ចស៊ើបសួរនេះ ("សំណើសុំ") ជូនទៅអង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូង។ ដូចដែលបានលើកឡើងនាពេលថ្មីៗនេះ នៅក្នុងសំណើរបស់ខ្លួនសុំឱ្យបំពេញកិច្ចស៊ើបសួរ ដោយអនុលោមតាមវិធាន ៣៥[១] មេធាវីការពារក្តីបានបង្ហាញពីមន្ទិលសង្ស័យថា មានបុគ្គលមួយចំនួនកំពុងតែជ្រៀតជ្រែកចូលក្នុងកិច្ចការរដ្ឋបាលតុលាការ នៅអង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញក្នុងតុលាការកម្ពុជា ("អ.វ.ត.ក") នៅក្នុងកិច្ចដំណើរការនីតិវិធីរបស់ខ្លួន។ ការជ្រៀតជ្រែកបែបនេះ គឺជាការគំរាមកំហែងធ្ងន់ធ្ងរដល់ឯករាជ្យភាពរបស់ អ.វ.ត.ក ដែលជាស្ថាប័នតុលាការមួយ និងជាការជ្រៀតជ្រែកចូលក្នុងកិច្ចការរដ្ឋបាលតុលាការ។ លើសពីនេះទៅទៀត វាគំរាមកំហែងធ្វើឱ្យប៉ះពាល់យ៉ាងខ្លាំងដល់ភាពគួរឱ្យជឿជាក់បាននៃភស្តុតាង ហើយក៏គំរាមកំហែងដល់សិទ្ធិទទួលបានការជំនុំជម្រះដោយយុត្តិធម៌របស់លោក នួន ជា ផងដែរ។ អាស្រ័យហេតុនេះ មេធាវីការពារក្តីសូមទទួចឱ្យអង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងចាត់វិធានការដាក់លាក់មួយចំនួន ដូចដែលបានសំណូមពរនៅក្នុងសំណើសុំនេះ ដោយចាត់ទុកបញ្ហានេះជាបញ្ហាបន្ទាន់មួយ ។

II. អង្គហេតុពាក់ព័ន្ធ

២. [redacted] ("សាក្សី") ត្រូវបានការិយាល័យសហចៅក្រមស៊ើបអង្កេត ("ក.ស.ច.ស") ស្តាប់ចម្លើយនៅថ្ងៃទី ៣០ ខែ មេសា ឆ្នាំ ២០០៨[២] និងស្តាប់ចម្លើយម្តងទៀតនៅថ្ងៃទី ៣០ ខែ វិច្ឆិកា ឆ្នាំ ២០០៩[៣]។ កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយសាក្សី ចុះថ្ងៃទី ៣០ ខែ មេសា ឆ្នាំ ២០០៨ ("កំណត់ហេតុ") មានសរសេរនៅត្រង់ផ្នែកពាក់ព័ន្ធ (មានបញ្ជាក់បន្ថែម) ថា៖

---

[១] *សូមមើល* ឯកសារលេខ **E-82** (នួន ជា) "សំណើសុំឱ្យបំពេញកិច្ចស៊ើបសួរ ដោយអនុលោមតាមវិធាន ៣៥" ចុះថ្ងៃទី ២៩ ខែ មេសា ឆ្នាំ ២០១១ ឯកសារ ERN 00680941-00680955 "សំណើសុំលើកទីមួយ"។

[២] [redacted]

[៣] [redacted]

[redacted]

[redacted]

[redacted]

[redacted]

[redacted]

[redacted]

[redacted]

[redacted]

III. ច្បាប់ពាក់ព័ន្ធ

ក. ការជ្រៀតជ្រែកចូលក្នុងកិច្ចការរដ្ឋបាលរបស់អង្គជំនុំជម្រះ

៣. វិធាន ៣៥(១) និង (២) នៃវិធានផ្ទៃក្នុងចែងនៅត្រង់ផ្នែកដែលពាក់ព័ន្ធថា៖

> អង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញអាចដាក់ទណ្ឌកម្ម ឬបញ្ជូនទៅអាជ្ញាធរមានសមត្ថកិច្ចនូវជនណាម្នាក់ដែលជ្រៀតជ្រែកដោយចេតនាពិតប្រាកដ ចូលក្នុងកិច្ចការរដ្ឋបាលរបស់អង្គជំនុំជម្រះ រួមទាំងបុគ្គលដែលមានចែងដូចខាងក្រោម៖ [...] (ឃ)គំរាមកំហែង បំភិតបំភ័យ បង្ករបួសស្នាម ឬផ្ដល់សំណូក ឬក៏ជ្រៀតជ្រែកលើសាក្សីណាម្នាក់ ឬលើអ្នកដែលអាចក្លាយជាសាក្សីដែលកំពុងផ្ដល់ បានផ្ដល់ភស្តុតាងដល់សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេត ឬអង្គជំនុំជម្រះ, (ង)គំរាមកំហែង បំភិតបំភ័យ ឬសូកសំណូក ឬស្វែងរកវិធីគាបសង្កត់លើបុគ្គលដទៃទៀត ក្នុងបំណងទប់ស្កាត់បុគ្គលនោះមិនឱ្យអនុវត្តតាមដីការបស់សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេត ឬអង្គជំនុំជម្រះ, (ច)ញុះ ញង់ ឬប៉ុនប៉ងប្រព្រឹត្តអំពើណាមួយដូចមានចែងខាងលើ។
>
> នៅពេលដែលសហចៅក្រមស៊ើបអង្កេត ឬអង្គជំនុំជម្រះមានហេតុផលជឿថា បុគ្គលណាម្នាក់អាចធ្លាប់បានប្រព្រឹត្តអំពើណាមួយដូចមានចែងក្នុងអនុវិធាន ១ ខាងលើ សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេត ឬអង្គជំនុំជម្រះអាច៖(ក) ចាត់ការជាមួយបញ្ហានេះជាបន្ទាន់, (ខ)ដឹកនាំការស៊ើប សួរបន្ថែមដើម្បីឱ្យដឹងប្រាកដ ថាតើមានមូលដ្ឋានគ្រប់គ្រាន់សម្រាប់ចាត់ការតាមនីតិវិធី, ឬ (គ)បញ្ជូនបញ្ហានេះទៅឱ្យអាជ្ញាធរមានសមត្ថកិច្ចរបស់ព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ឬអង្គការសហប្រជាជាតិ។

៤. អង្គបុរេជំនុំជម្រះ (“អ.ប.ជ”) បានកំណត់នូវបទដ្ឋាននៃការបង្ហាញភស្តុតាងខុសៗគ្នាចំនួនបីដែលពាក់ព័ន្ធនឹងនីតិវិធីនៅក្នុងវិធាន ៣៥។ ដែលក្នុងនោះបទដ្ឋានស្ដីពី “មូលហេតុអាចឱ្យជឿបាន” អនុវត្តចំពោះសំណើសុំនេះ។ អ.ប.ជ បានកំណត់បទដ្ឋាននេះថាមាន “លក្ខណៈវិនិច្ឆ័យទាបបំផុត”[៤]

---

[៤] *សូមមើល* ឯកសារលេខ **D-314/1/12**, (នួន ជា) “សាលដីកាលើកទីពីរលើបណ្ដឹងឧទ្ធរណ៍របស់លោក នួន ជា និងលោក អៀង សារី ប្រឆាំងនឹងដីកាសម្រេចរបស់ ក.ស.ច.ស លើសំណើសុំឱ្យកោះហៅសាក្សី” ចុះថ្ងៃទី ៩ ខែ កញ្ញា ឆ្នាំ ២០១០ ឯកសារ ERN 00600748-00600774 (សេចក្ដីសម្រេចលើកទីពីរទៅលើវិធាន ៣៥) កថាខណ្ឌ ៣៦ ដល់ ៣៧។

។

៥. ដើម្បីឲ្យសំណើសុំនេះសង្ខេបខ្លី[៥] មេធាវីការពារក្តីសូមធ្វើការយោង និងដាក់បញ្ចូលនូវសារណាលើអង្គច្បាប់មុនៗរបស់ខ្លួនស្តីពីវិធាន ៣៥[៦]។

ខ. សិទ្ធិទទួលបានការជំនុំជម្រះក្តីដោយយុត្តិធម៌

៦. វិធាន ២១(១) នៃវិធានផ្ទៃក្នុងចែងត្រង់ផ្នែកដែលពាក់ព័ន្ធថា៖

> ច្បាប់បង្កើត អ.វ.ត.ក វិធានផ្ទៃក្នុង សេចក្តីណែនាំអនុវត្ត និងបទបញ្ជារដ្ឋបាលទាំងអស់ជាធរមាន ត្រូវតែបកស្រាយក្នុងន័យការពារជានិច្ចដល់ផលប្រយោជន៍របស់ [...] ជនត្រូវចោទ [...] និងដើម្បីធានាអំពីសច្ចភាពផ្លូវច្បាប់ និងកិច្ចដំណើរការនីតិវិធីប្រកបដោយតម្លាភាព [...]។

គ. ឯករាជ្យភាព និងអនាគតិរបស់តុលាការ

៧. ដើម្បីឲ្យសំណើសុំនេះសង្ខេបខ្លី[៧] មេធាវីការពារក្តីសូមធ្វើការយោង និងដាក់បញ្ចូលនូវសារណាលើអង្គច្បាប់មុនៗរបស់ខ្លួនស្តីពីវិធាន ទៅលើប្រធានបទនេះ[៨]។

---

[៥] អនុលោមតាមមាត្រា ៥.១ នៃសេចក្តីណែនាំអនុវត្ត មានការកម្រិតយ៉ាងតឹងរ៉ឹង ដោយតម្រូវឲ្យដាក់ឯកសារកម្រាស់តែ ១៥ ទំព័រ ជូនអង្គជំជម្រះសាលាដំបូង ។

[៦] សូមមើល ឯកសារលេខ **D-254**, (ន្ទូន ជា) "សំណើសុំឲ្យបំពេញកិច្ចស៊ើបសួរ" ចុះថ្ងៃទី ៣០ ខែ វិច្ឆិកា ឆ្នាំ ២០០៩ ឯកសារ ERN 00410838-00410848 (សំណើសុំឆ្នាំ ២០០៩) កថាខណ្ឌ ១០ ដល់ ១២។ ឯកសារលេខ**002/07-07-2010-ECCC-PTC(10)-1**, (នួន ជា) "សំណើលើកទីពីរសុំឲ្យបំពេញកិច្ចស៊ើបសួរ" ដាក់ជូន អបជ ចុះថ្ងៃទី ៧ ខែ កក្កដា ឆ្នាំ ២០១០ ឯកសារ ERN 00549028-00549031 និង ដាក់នៅចំពោះមុខ កសចស ឯកសារលេខ **D-384.1**(នួន ជា) "ឧបសម្ព័ន្ធ ក សំណើលើកទីពីរសុំឲ្យបំពេញកិច្ចស៊ើបសួរ" ចុះថ្ងៃទី ៧ ខែ កក្កដា ឆ្នាំ ២០១០ ERN 00549037-00549058 (សំណើសុំឆ្នាំ ២០១០) កថាខណ្ឌ ១៨ ដល់ ២៣។

[៧] *សូមមើល*ជើងទំព័រលេខ ០៥ ខាងលើ។

[៨] សំណើសុំឆ្នាំ ២០១០ កថាខណ្ឌ ២៤ ដល់ ២៦។

ឃ. អំណាចរបស់អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូង

៨. អនុលោមតាមវិធាន ៣៥(២) អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូង មានអំណាចដឹកនាំការស៊ើបសួរបន្ថែម ក្នុងករណីមានហេតុផលជឿថា មានការជ្រៀតជ្រែកដោយចេតនាចូលក្នុងកិច្ចការរដ្ឋបាលរបស់តុលាការ។

IV. ឧទ្ធិករណ៍

ក. មានសញ្ញាណពិតនៃការជ្រៀតជ្រែកចូលក្នុងកិច្ចការរដ្ឋបាលតុលាការ

៩. ការលើកឡើងអំពីការគាបសង្កត់ និងការគំរាមកំហែង ដែលលេចចេញពីប្រតិចារឹកនៃកំណត់ហេតុស្ដាប់ចម្លើយសាក្សី (ដែលបានលើកឡើងក្នុងកថាខណ្ឌ ៣) បាននិយាយពីចំណុចនេះតែម្ដង[៩]។ កំណត់ហេតុនៃការស្ដាប់ចម្លើយសាក្សីបង្ហាញហេតុផលឲ្យជឿបានថា បុគ្គលម្នាក់ (បុគ្គលច្រើននាក់) បានគំរាមកំហែងមកលើសាក្សីរូបនេះ និង/ឬ បានព្យាយាមប្រើឥទ្ធិពលមកលើរូបគាត់ និង/ឬ បានព្យាយាមកែប្រែដល់ខ្លឹមសារនៃចម្លើយរបស់គាត់ ដែលទង្វើបែបនេះ បានជ្រៀតជ្រែកចូលក្នុងកិច្ចការរដ្ឋបាលរបស់តុលាការ[១០]។

១០. មេធាវីការពារក្ដីកត់សម្គាល់ឃើញថា វាមិនមែនជាការទទួលខុសត្រូវរបស់ខ្លួន ដើម្បីផ្ដល់ភស្តុតាងឥតប្រកែកបានចំពោះការជ្រៀតជ្រែកនេះទេ។ វាគ្រប់គ្រាន់ណាស់ទៅហើយ ដែលមេធាវីការពារក្ដីគ្រាន់តែបង្ហាញជូនអង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងនូវ "ហេតុផលគួរឲ្យជឿបាន" ថា មាន"បុគ្គល"ខ្លះបានជ្រៀតជ្រែកចូលក្នុងកិច្ចការរដ្ឋបាលរបស់តុលាការ ដែលនេះឆ្លើយតបទៅនឹងលក្ខណៈវិនិច្ឆ័យ

[៩] កំណត់ហេតុនៃការស្ដាប់ចម្លើយសាក្សីបង្ហាញយ៉ាងច្បាស់ថា សក្ខីកម្មរបស់សាក្សីរូបនោះអាចត្រូវបានបញ្ចុះបញ្ចូល និង/ឬ ជះឥទ្ធិពលដោយការភ័យខ្លាច និង/ឬ ការព្រួយបារម្ភចំពោះសន្តិសុខ និងសុវត្ថិភាពផ្ទាល់ខ្លួន និង/ឬ ក្រុមគ្រួសាររបស់គាត់ ដែលហាក់មានន័យថា ការសន្យាមិនត្រឹមត្រូវអំពីការដោះលែងពីពន្ធនាគារក្នុងពេលឆាប់ៗ ឬ (ផ្ទុយទៅវិញ) ការគំរាមកំហែងអំពីការឃុំខ្លួនជាបន្តទៅទៀត អាចជះឥទ្ធិពលយ៉ាងខ្លាំងដល់ខ្លឹមសារនៃចម្លើយរបស់សាក្សីរូបនេះ។

[១០] (ជាថ្មីម្ដងទៀត) មេធាវីការពារក្ដីយល់ឃើញថា មានហេតុផលអាចឲ្យជឿបានថា ការជ្រៀតជ្រែកបែបនេះកើតចេញពីរាជរដ្ឋាភិបាលកម្ពុជា។ ប៉ុន្តែ បញ្ហានេះមិនពាក់ព័ន្ធទៅនឹងលទ្ធផលនៃនីតិវិធីដែលមានចែងក្នុងវិធាន ៣៥ នោះទេ៖ ទម្រង់*ណាមួយ*នៃការជ្រៀតជ្រែកមកលើសាក្សី និង/ឬ ចម្លើយសាក្សី អាចត្រូវបានឆ្លើយតបទៅវិញទាំងបង្ខំតាមរយៈតុលាការ ដោយមិនគិតពីប្រភពនៃការជ្រៀតជ្រែកនោះឡើយ។

ក្នុងកម្រិតទាបបំផុត[១១]។ ហេតុដូច្នេះ បទដ្ឋាននៃការបង្ហាញភស្តុតាងសម្រាប់ការអនុវត្តវិធាន ៣៥ ត្រូវបានមេធាវីការពារក្តីបំពេញរួចទៅហើយ។

ខ. អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងត្រូវតែស៊ើបអង្កេត នៅពេលដែលសិទ្ធិទទួលបានការជំនុំជម្រះក្តីដោយយុត្តិធម៌ត្រូវបានគំរាមកំហែង និង/ឬរំលោភបំពាន

១១. អនុលោមតាមវិធាន ២១ សំណើសុំឱ្យបំពេញកិច្ចស៊ើបសួរ ដោយអនុលោមតាមវិធាន ៣៥ គឺជាសំណើសុំដែលត្រូវតែធ្វើជាដាច់ខាត នៅពេលដែលសិទ្ធិទទួលបានការជំនុំជម្រះក្តីដោយយុត្តិធម៌របស់ជនជាប់ចោទត្រូវបានគេគំរាមកំហែង ឬរំលោភបំពាន។ វាច្បាស់ហើយថា ការគំរាមកំហែង ឬការណែនាំ *ណាមួយ*ដល់សាក្សី គឺជាការរំលោភយ៉ាងខ្លាំងដល់សិទ្ធិទទួលបានការជំនុំជម្រះក្តីដោយយុត្តិធម៌របស់ជនជាប់ចោទ។ វាកាន់តែពិតជាងនេះទៅទៀត ប្រសិនបើសាក្សីបែបនេះផ្តល់ចម្លើយដែលអាចត្រូវបានពិចារណាដោយ ក.ស.ច.ស ឬ អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងថា ជាភស្តុតាងដាក់បន្ទុកមកលើជនជាប់ចោទនោះ។

១២. ដូចដែល អ.ប.ជ បានសម្រេចថា៖

> វិធាន ៣៥ ត្រូវបានដាក់បញ្ចូលទៅក្នុងវិធានផ្ទៃក្នុង ដើម្បីធ្វើជាយន្តការមួយធានាអំពីសុចរិតភាពនៃកិច្ចដំណើរការរបស់តុលាការ ទាំងនៅដំណាក់កាលស៊ើបអង្កេត និងនៅដំណាក់កាលជំនុំជម្រះ។ សុចរិតភាពនៃដំណើរការនីតិវិធី ត្រូវបានធានាតាមរយៈការអនុវត្តវិធាននេះតាមផ្លូវតុលាការ នៅពេលដែល ស.ច.ស ឬ អង្គជំនុំជម្រះចាត់ទុកថា សកម្មភាពរបស់បុគ្គលណាម្នាក់ បានគំរាមកំហែងដល់កិច្ចការរដ្ឋបាលរបស់តុលាការ។ ទោះបីជាមិនមានផលប៉ះពាល់ភ្លាមៗដល់សេចក្តីសម្រេចលើការស៊ើបអង្កេត និងសេចក្តីសម្រេចរបស់តុលាការក៏ដោយ ក៏ការអនុវត្តបទប្បញ្ញត្តិនេះ គឺជាយន្តការមួយរារាំងបុគ្គលដទៃទៀត ដែលអាចត្រូវបានគេមើលឃើញថា អាចជ្រៀតជ្រែកដល់ដំណើរការនីតិវិធី។ វិធាននេះក៏ជំរុញឱ្យមានការជឿទុកចិត្តពីសំណាក់បុគ្គលដែលបានផ្តល់ចម្លើយរួចហើយ និងបុគ្គលដែលអាចយល់ថា នឹងមកផ្តល់ភស្តុតាងដែលធ្វើឱ្យបុគ្គលទាំងនេះជឿជាក់ថា ស.ច.ស និង/ឬ អង្គជំនុំជម្រះ នឹងចាត់វិធានការដោយមិនមានការស្ទាក់ស្ទើរចំពោះអ្នកមានបំណងរារាំង ឬជ្រៀតជ្រែកដល់ការចូលរួមរបស់ពួកគេជាមួយនឹង អ.វ.ត.ក។ ប្រសិនបើអនុវត្តបែបនេះមែន វានឹងធានាឱ្យមានភាពជឿជាក់លើកិច្ចដំណើរការនីតិវិធីនៅចំពោះមុខ

[១១] ទោះបីជា (ខ្លឹមសារនៃចម្លើយរបស់) [redacted] ពិតជាត្រូវបានធ្វើឱ្យប៉ះពាល់ដោយការគាបសង្កត់ពីខាងក្រៅឬអត់នោះ គឺមិនពាក់ព័ន្ធនោះទេ នៅពេលពិចារណាអំពីសំណើសុំនេះ។ វិធាន ៣៥(១)(ឆ) ក៏និយាយតែអំពីចេតនាក្នុងការជ្រៀតជ្រែកនេះដែរ។

អ.វ.ត.ក ទាំងក្នុងកម្រិតអន្តរជាតិ និងកម្រិតជាតិ[១២]។

១៣. អាស្រ័យហេតុនេះ អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូង មានកាតព្វកិច្ចស៊ើបអង្កេត និងដោះស្រាយការជ្រៀតជ្រែកបែបនេះប្រកបដោយប្រសិទ្ធភាព[១៣]។

គ. ភាពអាចឲ្យជឿជាក់បាននៃភស្តុតាង ត្រូវបានប៉ះពាល់

១៤. មេធាវីការពារក្តី មានផលប្រយោជន៍យ៉ាងច្បាស់នៅក្នុងការពិនិត្យអំពីភាពអាចឲ្យជឿជាក់បានទៅលើភស្តុតាងដែលអាចត្រូវបានប្រើប្រាស់ប្រឆាំងនឹងជនជាប់ចោទ។ មេធាវីការពារក្តីបានសង្កត់ធ្ងន់ទៅលើសារៈសំខាន់នៃការធានាឲ្យមានជំនឿទុកចិត្តទៅលើភស្តុតាង[១៤]។ អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងបានបញ្ជាក់ថា "ការពិនិត្យមើលពីភាពអាចឲ្យជឿជាក់បាននៃ [សម្ភារៈដែលដាក់ជូននៅសវនាការគឺជា] បុរេលក្ខខណ្ឌដើម្បីយកមកធ្វើជាភស្តុតាង"[១៥]។ អាស្រ័យហេតុនេះ ភស្តុតាងត្រូវមានភាព

---

[១២] ឯកសារលេខ **D314/7** "សេចក្តីសម្រេចជាសម្ងាត់ទៅលើបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍របស់ នួន ជា និង អៀង សារី ប្រឆាំងនឹងដីកាសម្រេចរបស់ ក.ស.ច.ស លើសំណើសុំឲ្យកោះហៅសាក្សី" ចុះថ្ងៃទី ៨ ខែ មិថុនា ឆ្នាំ ២០១០ ឯកសារ ERN 00527392-00527420 កថាខណ្ឌ ៣៨។

[១៣] លើសពីនេះទៅទៀត មិនមានហេតុផលដែលអាចសន្មតបានថា មានតែសាក្សីរូបនេះទេដែលត្រូវបានគេគំរាមកំហែង និង/ឬបង្ក្រាបបញ្ហា បើពិចារណាទៅលើលំនាំនៃការជ្រៀតជ្រែកទៅក្នុងកិច្ចការរបស់ អ.វ.ត.ក ដែលមានជាយូរមកហើយ (សូមមើលសំណើមុនៗរបស់លោក នួន ជា សុំឲ្យបំពេញកិច្ចស៊ើបសួរ)។ ហេតុដូច្នេះ ការស៊ើបអង្កេតដែលធ្វើឡើងដោយ អ.ជ.ស.ជ មិនគួរមានកម្រិតទៅលើវិសាលភាពខ្លាំងពេកនោះទេ ហើយក៏ត្រូវដោះស្រាយការគាបសង្កត់ (ប្រហែលជា) ដែលបានប្រើប្រាស់ទៅលើសាក្សីដទៃទៀតផងដែរ ប្រសិនបើ អ.ជ.ស.ជ ទទួល ឬបានទទួលសញ្ញាណថា ការគាបសង្កត់បែបនេះត្រូវបានប្រើប្រាស់មកលើសាក្សីមែននោះ។

[១៤] *សូមមើល* ឯកសារ **D-336** "សំណើលើកទី២២ សុំឲ្យបំពេញកិច្ចស៊ើបសួរ" ថ្ងៃទី ២៦ ខែ មករា ឆ្នាំ២០១០ កថាខណ្ឌ ១៦ ERN 00436437-00436445។ ឯកសារលេខ **D-319** "សំណើលើកទី២០ សុំឲ្យបំពេញកិច្ចស៊ើបសួរ" ថ្ងៃទី១៣ មករា ២០១០ ERN 00432928-00432937 កថាខណ្ឌ១៦។ *សូមមើល* ឯកសារលេខ **D-253** "សំណើលើកទីដប់ប្រាំមួយសុំឲ្យបំពេញកិច្ចស៊ើបសួរ" ចុះថ្ងៃទី ៣០ ខែ វិច្ឆិកា ឆ្នាំ ២០០៩ ឯកសារ ERN ០០៤១០៨០៣-០០៤១០៨១០ និង ឯកសារលេខ **D-265** "សំណើទីដប់ប្រាំពីរសុំឲ្យបំពេញកិច្ចស៊ើបសួរ" ចុះថ្ងៃទី ៨ ខែ ធ្នូ ឆ្នាំ ២០០៩ ឯកសារERN ០០៤១១៣៤៨-០០៤១១៣៥៧ ។

[១៥] សំណុំរឿងលេខ ០០១/១៨-០៧-២០០៧-អ.វ.ត.ក/អ.ជ.ស.ជ ឯកសារលេខ **E-5/10/5** សាធារណៈ "សេចក្តីសម្រេចលើឃុតខ្សែភាពយន្តដែលបានដាក់ដោយសហព្រះរាជអាជ្ញា និងលើសាក្សី CP3/3/2 និង CP3/3/3" ចុះថ្ងៃទី ២៩ ខែ កក្កដា ឆ្នាំ ២០០៩ ឯកសារ ERN 00356281-00356285 កថាខណ្ឌ ៨។

អាចឲ្យជឿជាក់ ដើម្បីអាចឲ្យទទួលយកបាន[១៦]។

១៥. ភាពអាចឲ្យជឿជាក់បាននៃសក្ខីកម្មរបស់សាក្សី អាចនឹងត្រូវបាត់បង់ទៅវិញ តាមរយៈការបង្ហាញឲ្យឃើញនូវការគំរាមកំហែង និងការបង្ខាប់ ដែលក្លាយជាភាពជាក់ស្តែងនៅពេលមើលកំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយសាក្សី។ វាជាភារកិច្ចរបស់អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូង ក្នុងការសម្រេចអំពីវិសាលភាពនៃការជ្រៀតជ្រែក ប្រភពនៃការជ្រៀតជ្រែក គោលបំណងជាក់ស្តែងនៃការជ្រៀតជ្រែក និងផលប៉ះពាល់ទៅលើខ្លឹមសារសំខាន់ៗនៃកំណត់ហេតុនេះ។ ដើម្បីសម្រេចបានប្រសិទ្ធភាពនោះ ការស៊ើបអង្កេតនេះគួរត្រូវធ្វើឡើងឲ្យបានប្រសើរបំផុត នៅមុនសវនាការបឋម។

ឃ. ការស្តាប់ចម្លើយសាក្សីនៅពេលសវនាការ មិនមែនជាជម្រើសមួយគ្រប់គ្រាន់នោះទេ

១៦. ការស្តាប់ចម្លើយ [redacted] នៅក្នុងពេលសវនាការមិនមែនជាជម្រើសមួយគ្រប់គ្រាន់សម្រាប់ការផ្តួចផ្តើមនៃនីតិវិធីនៅក្នុងវិធាន ៣៥ នោះទេ។ ការស្តាប់ចម្លើយសាក្សីនៅក្នុងអំឡុងសវនាការអាចមានជោគជ័យបំផុត ដើម្បីលុបបំបាត់ការមន្ទិលសង្ស័យទៅលើភាពឲ្យជឿជាក់បាននៃសាក្សី និងចម្លើយរបស់គាត់ ប៉ុន្តែ ការចោទសួរនឹងស្ថិតនៅលើការលាតត្រដាង ការបង្ការ និងការដោះស្រាយឲ្យមានប្រសិទ្ធភាពអំពីការជ្រៀតជ្រែកពីខាងក្រៅ ដែលមេធាវីការពារក្តីជឿជាក់ថាបានកើតមានឡើងមែននោះ។ ការលាតត្រដាង ការបង្ការ និងការដោះស្រាយប្រកបដោយប្រសិទ្ធភាពអំពីការជ្រៀតជ្រែកពីខាងក្រៅ តម្រូវឲ្យមានការស៊ើបអង្កេតមួយត្រឹមត្រូវទៅលើការជ្រៀតជ្រែកបែបនេះ និងការដាក់ទណ្ឌកម្មក្នុងពេលជាមួយគ្នានេះ។ លុះណាតែវិធីបែបនេះនឹងមានដំណើរការ "ទើប

---

[១៦] *សូមមើល* ឯកសារលេខ **D-336** (នួន ជា) "សំណើលើកទី ២២ សុំឲ្យបំពេញកិច្ចស៊ើបសួរ" ចុះថ្ងៃទី ២៦ ខែ មករា ឆ្នាំ ២០១០ ឯកសារ ERN 00436437-00436445 ("សំណើសុំលើកទី ២២") កថាខណ្ឌ ៦ និងឯកសារលេខ **D-319** (នួន ជា) "សំណើលើកទី ២០ សុំឲ្យបំពេញកិច្ចស៊ើបសួរ" ចុះថ្ងៃទី ១៣ ខែ មករា ឆ្នាំ ២០១០ ឯកសារ ERN 00432928-00432937 ("សំណើសុំលើកទី ២០) កថាខណ្ឌ ៦។

អាចធ្វើឲ្យអ្នកដែលអាចប្រើឥទ្ធិពលមកលើដំណើរការក្តី មានការរាងចាលទៅបាន"[១៧]។ ការគ្រាន់តែចោទសួរទៅលើសាក្សីនៅពេលសវនាការ នឹងពិបាកសម្រេចទៅបានណាស់។ លើសពីនេះទៅទៀត ការស៊ើបអង្កេតដោយអនុលោមតាមវិធាន ៣៥ គឺជាការខានពុំបានដើម្បីផ្តល់ឲ្យមេធាវីកាពារក្តីនូវមធ្យោបាយដែលតម្រូវឲ្យមាន សម្រាប់សួរសាក្សីក្នុងអំឡុងពេលសវនាការ។មេធាវីការពារក្តីត្រូវទទួលបាន[១៨] ការរៀបរាប់ដំណើររឿងឲ្យបានច្បាស់លាស់នូវអ្វីដែលបានកើតឡើងពិតប្រាកដ ដើម្បីបង្កលក្ខណៈឲ្យមានការចោទសួរសាក្សីប្រកបដោយប្រសិទ្ធភាព។ មានតែការស៊ើបអង្កេតជាមុនដោយអង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងទេ ទើបអាចសម្រេចចំណុចនេះទៅបាន[១៩]។

ខ. ការធ្វើសេចក្តីសម្រេចជាបន្ទាន់ទៅលើសំណើសុំនេះ គឺជាការចាំបាច់

១៧. ដូចដែលបានលើកឡើងក្នុងសំណើសុំនេះ ក៏ដូចជានៅក្នុងសារណាមុនៗរបស់មេធាវីការពារក្តី ការជ្រៀតជ្រែកហាក់ដូចជាមានលក្ខណៈទូលំទូលាយ និងមានជាយូរមកហើយ។ នៅពេលពិចារណាឲ្យបានដិតដល់ មិនមានហេតុផលដ៏ល្អណាមួយដែលអាចឲ្យជឿបានថា ការជ្រៀតជ្រែកមិនបន្តមាននៅពេលបច្ចុប្បន្ននោះទេ។ ស្ថានភាពនេះមិនតម្រូវអ្វីក្រៅតែពីការចាត់វិធានការ *ជាបន្ទាន់* ដោយអង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងនោះទេ ហើយក៏ដើម្បីទប់ស្កាត់កុំឲ្យមានការជ្រៀតជ្រែកមកលើ

---

[១៧] ឯកសារលេខ **D314/7** "សេចក្តីសម្រេចជាសម្ងាត់ទៅលើបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍របស់ នួន ជា និង អៀង សារី ប្រឆាំងនឹងដីកាសម្រេចរបស់ ក.ស.ច.ស លើសំណើសុំឲ្យកោះហៅសាក្សី" ចុះថ្ងៃទី ៨ ខែ មិថុនា ឆ្នាំ ២០១០ ឯកសារ ERN 00527392-00527420 កថាខណ្ឌ ៣៨។

[១៨] ជាថ្មីម្តងទៀត ដូចបានដឹងច្បាស់ហើយថា មេធាវីការពារក្តីមិនមែនត្រឹមតែមិនមានអំណាច ឬធនធានដើម្បីធ្វើការស៊ើបអង្កេតដោយខ្លួនឯងប៉ុណ្ណោះទេ តែមេធាវីការពារក្តីត្រូវបានហាមឃាត់យ៉ាងច្បាស់ក្រឡែតមិនឲ្យធ្វើការស៊ើបអង្កេតបែបនេះទេ។

[១៩] សម្រាប់ហេតុផលដូចគ្នានេះដែរ សេចក្តីសម្រេច និងការអនុវត្តទៅលើសំណើសុំនេះ មិនគួរពន្យារពេល *រហូតដល់ក្រោយពី* សាក្សីបានផ្តល់សក្ខីកម្មនៅក្នុងពេលសវនាការសាធារណៈនោះទេ។ សញ្ញាណនៃការជ្រៀតជ្រែកមានច្រើន និងច្បាស់លាស់ ហេតុដូច្នេះមិនមានហេតុផលអ្វីដែលត្រូវពន្យារការផ្តួចផ្តើមស៊ើបអង្កេតនោះឡើយ។ លើសពីនេះទៀត ដូចដែលបានជំទាស់តវ៉ារួចមកហើយ ដើម្បីធ្វើការចោទសួរសាក្សីឲ្យបានគ្រប់គ្រាន់ និងប្រកបដោយប្រសិទ្ធភាពនៅពេលសវនាការ នោះការស៊ើបអង្កេតដែលត្រូវតែមានជាមុន គឺជាលក្ខខណ្ឌបឋម។ ដូច្នេះ ការពន្យារការស៊ើបអង្កេតដោយអនុលោមតាមវិធាន ៣៥ រហូតដល់ក្រោយការស្តាប់ចម្លើយសាក្សីនៅពេលសវនាការ នឹងគ្រាន់តែបង្កើនភវនីយភាពដែលថា សាក្សីនឹងត្រូវការស្តាប់ចម្លើយសាក្សីលើកទីពីរ ដែលនេះគ្រាន់តែជាការធ្វើឲ្យបាត់បង់ពេលវេលា និងធនធានដ៏មានតម្លៃរបស់សាលាក្តីនេះតែប៉ុណ្ណោះ។

ការផ្តល់ចម្លើយពីសំណាក់សាក្សីទៀតផងដែរ។ លើសពីនេះទៅទៀត ការរំលោភបែបនេះត្រូវតែប្រមូលចងក្រងឲ្យបានត្រឹមត្រូវ *ទៅមុខ*សវនាការដើម្បីអាចឲ្យអង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូង ផ្តល់ដំណោះស្រាយឲ្យបានគ្រប់គ្រាន់នៅក្នុងពេលសវនាការ និងដើម្បីអនុញ្ញាតឲ្យមេធាវីការពារក្តីមានឱកាសប្រកបដោយអត្ថន័យធ្វើការជំទាស់ទៅនឹងការជ្រៀតជ្រែក និង/ឬ ការស៊ើបអង្កេត (ដែលបានអះអាង) ច្បាស់លាស់ណាមួយទៅបាន។ ដោយសំអាងទៅលើមូលហេតុទាំងនេះ មេធាវីការពារក្តី សំណូមពរឲ្យចេញសេចក្តីសម្រេចទៅលើសំណើសុំនេះក្នុងរយៈពេលមួយខែ។

V. សំណូមពរ

១៨. មេធាវីការពារក្តីយល់ឃើញថា មានតែការស៊ើបសួរឲ្យបានហ្មត់ចត់តែប៉ុណ្ណោះ ទើបអាចធ្វើការស៊ើបអង្កេត និងដោះស្រាយយ៉ាងមានប្រសិទ្ធភាព ចំពោះការជ្រៀតជ្រែកដោយចេតនាទៅលើ (ការផ្តល់ចម្លើយ) របស់ [redacted] ទៅបាន (និងប្រហែលជាទៅលើសាក្សីដទៃទៀតផងដែរ)។ ហេតុដូច្នេះ តាមរយៈសំណើសុំនេះ មេធាវីការពារក្តីសំណូមពរឲ្យអង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងចាត់វិធានការទៅលើសកម្មភាពដូចមានខាងក្រោម ជាបញ្ហាបន្ទាន់៖

ក. ស្តាប់ចម្លើយ [redacted] ឡើងវិញ[២០]។

ខ. ស្តាប់ចម្លើយប្អូនស្រី និងសាច់ញាតិរបស់ [redacted]។

គ. ស្តាប់ចម្លើយ "មេៗ" ដូចដែលបានលើកឡើងនៅក្នុងកំណត់ហេតុនៃស្តាប់ចម្លើយរបស់ [redacted]។

ឃ. ស្តាប់ចម្លើយ ក្មួយស្រី និងប្រពន្ធរបស់ [redacted]។

ង. ចាត់វិធានការផ្សេងទៀត និងស្វែងរកដំណឹងជាតម្រុយណាមួយ ដើម្បីធ្វើការស៊ើបអង្កេតឲ្យមានប្រសិទ្ធភាពទៅលើសញ្ញាណនៃការជ្រៀតជ្រែកទៅលើ (ចម្លើយដែលផ្តល់ដោយ) [redacted]

---

[២០] មេធាវីការពារក្តីយល់ឃើញថា *យ៉ាងហោចណាស់*ក៏សំណួរដែលបានលើកឡើងដោយមេធាវីការពារក្តី ដែលជាផ្នែកមួយនៃសំណើសុំលើកទី ២២ របស់ខ្លួននោះ (ពាក់ព័ន្ធទៅនឹងការជ្រៀតជ្រែកនេះ) គួរត្រូវបានយកមកចោទសួរដែរ។ *សូមមើល* សំណួរដែលត្រូវសួរទៅកាន់សាក្សី ដែលបានដាក់ដោយមេធាវីការពារក្តី" [ឯកសារលេខ **D-336.1** (នួន ជា) "ឧបសម្ព័ន្ធ ក៖ សំណួរដែលត្រូវសួរសាក្សី" ចុះថ្ងៃទី ២៦ ខែ មករា ឆ្នាំ ២០១០ ឯកសារ ERN 00436459-00436474]។

[redacted]។

ច. ចាត់វិធានការផ្សេងទៀត និងស្វែងរកដំណើងជាតម្រុយណាមួយ ដើម្បីធ្វើការស៊ើបអង្កេតឱ្យមានប្រសិទ្ធភាពទៅលើសញ្ញាណនៃការជ្រៀតជ្រែកដោយចេតនា ដែលមិនទាន់បានដឹង ដោយអនុវត្តការស៊ើបអង្កេតស្របតាមវិធាន ៣៥។

ឆ. ដាក់ទណ្ឌកម្មយ៉ាងមានប្រសិទ្ធភាពចំពោះបុគ្គលទាំងឡាយណា ដែលអង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងបានរកឃើញថា មានការជ្រៀតជ្រែកចូលក្នុងកិច្ចការរដ្ឋបាលដ៏ត្រឹមត្រូវរបស់តុលាការ ក្នុងគោលបំណងទប់ស្កាត់កុំឱ្យមានការជ្រៀតជ្រែកដល់ចម្លើយ ដែលផ្តល់ដោយសាក្សីនានា (ផងដែរ)។

ជ. ចេញសេចក្តីសម្រេចទៅលើសំណើសុំនេះក្នុងរយៈពេលមួយខែ បន្ទាប់ពីពេលដាក់ឯកសារនេះរួចមក។

សហមេធាវីការពារក្តីរបស់លោក នួន ជា

p.p.

Michiel PESTMAN **និង** **Victor KOPPE**